

INSON VA QONUN

SUN'IY INTELLEKT BILAN HUQUQNI TUSHUNISH OSONROQ!

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Oliy Majlis va O'zbekiston xalqiga Murojaatnomasidan iqtiboslar

Tarix davomida qanday og'ir sinovlarga duch kelmaylik, biz avvalo birdamlikdan kuch oldik. Mashaqqatli kunlarda odamlarimiz, mahalla ahli yelkadosh bo'lib qiyinchiliklarni yenggan. Oila – oilaga, qo'shni – qo'shniga ko'mak berib yashagan. Biz mana shunday o'ta noyob qadriyatimizga doimo sodiq qolishimiz, yosh avlodimizni ayni shu ruhda tarbiyalashimiz kerak.

Hammamizga ayonki, Mirzo Ulug'bek bobomiz bundan olti asr muqaddam insoniyat uchun yulduzlar xaritasini yaratgan edi. Bugun esa biz hozirgi va kelajak avlodlarimiz uchun baxtli hayotga olib boradigan yo'l xaritasini yaratishimiz lozim.

Takror aytaman, yurtimizdagi keng ko'lamli yangilanishlar davrida ochiqlik siyosatidan hech qachon ortga qaytmaymiz. So'z va matbuot erkinligini ta'minlash ustuvor vazifamiz bo'lib qoladi.

“Adolat” milliy huquqiy axborot markazi jamoasi
Siz azizlarni kirib kelayotgan

YANGI – 2026-YIL
bilan samimiy muborakbod etadi.

Xonadonlarimizdan tinchlik-xotirjamlik,
fayzu baraka va shodu xurramlik arimasin!

2026

22-DEKABR

O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi delegatsiyasi “Zero bureaucracy” islohotlari doirasida Birlashgan Arab Amirliklari Adliya vazirligiga tashrif buyurdi. Uchrashuvlarda davlat xizmatlarini soddalashtirish, raqamlashtirish va inson manfaatiga yo'naltirish bo'yicha BAAning ilg'or tajribasi muhokama qilinib, fuqarolik holati dalolatnomalarini qayd etishni soddalashtirish, yagona raqamli yondashuvni joriy etish, e-notariat va masofaviy xizmatlar, mediatsiya orqali nizolarni sudgacha hal etish hamda biznes va investorlar uchun huquqiy aniqlikni kuchaytirish masalalariga alohida e'tibor qaratildi. Tomonlar 2026–2027-yillarga mo'ljallangan qo'shma faoliyat rejasi, pilot loyihalar va mutaxassislar almashuvini yo'lga qo'yish bo'yicha kelishuvlarga erishdilar.

23-DEKABR

Oliy Majlis Qonunchilik palatasining navbatdagi majlisida Adliya vazirligi tomonidan ishlab chiqilgan qonun loyihalari ko'rib chiqildi. Xususan, “Sud-ekspertlik faoliyati to'g'risida”gi qonun loyihasi ikkinchi o'qishda qabul qilinib, Senatga yuborildi. Shuningdek, “O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga qo'shimcha va o'zgartirishlar kiritish to'g'risida”gi qonun loyihasi ham deputatlar tomonidan ma'qullandi.

Diqqat! Gazetadagi asosiy kontentlar Sun'iy intellekt yordamida tayyorlangan.

RAQAMLI TA'LIMDA TALABALAR BILIMI qanday baholanadi?

Bugungi kunda ta'lim tizimi jadal sur'atlarda raqamli muhitga o'tmoqda. Dars jarayonlarida elektron platformalar, onlayn test tizimlari, masofaviy o'quv kurslari va sun'iy intellekt asosidagi tahlil vositalaridan foydalanish endi yangilik emas, balki zaruratga aylanib bormoqda. Shunday bir sharoitda talabaning individual faoliyatini an'anaviy usullar bilan baholash ko'p hollarda yetarli natija bermaydi.

Yangicha qarashlar

Raqamli ta'lim muhiti deganda biz nafaqat kompyuter yoki internetdan foydalanishni, balki talaba faoliyatini avtomatik kuzatish, tahlil qilish va natijalarini adolatli baholash imkonini beruvchi tizimni ham tushunamiz. Masalan, zamonaviy "No Clone" kabi dasturlar talabalarning mustaqil ishlari, kod yozish ko'nikmalari yoki ijodiy topshiriqlarini tahlil qilib, ularning shaxsiy o'sish dinamikasini aniqlab beradi.

Endilikda o'qituvchi faqat bilimni o'lchovchi emas, balki ma'lumotlarni tahlil etuvchi va yo'naltiruvchi mentor vazifasini ham bajaradi. Sun'iy intellekt yordamida har bir talabaga mos yondashuv tanlanadi, uning kuchli va zaif tomonlari avtomatik tarzda aniqlanadi. Bu esa, talabaning shaxsini yaxlit o'rganish, uning bilimlarni o'zlashtirishini to'g'ri va xolisona baholash, o'qitishni individuallashtirish imkonini beradi.

Adolatli baholash uslubi

An'anaviy baholashda inson omili, ya'ni subyektivlik muammosi mavjud. Ba'zan o'qituvchining kayfiyati, auditoriyadagi faollik yoki talaba-

ning nutq uslubi bahoga ta'sir qilishi mumkin. Raqamli tizimda esa, bu muammo bartaraf etiladi. Masalan, o'quv analitikasi (learning analytics) texnologiyasi yordamida talabalar faoliyati – topshiriqni bajarish vaqti, tezligi, to'g'riligi, ijodiylik darajasi avtomatik ravishda hisobga olinadi.

Bunday yondashuv nafaqat baholashda shaffoflikni ta'minlaydi, balki o'qituvchiga ham samarali tahlil imkonini yaratadi. Talaba esa, o'z natijalarini real va tezkor ko'rish orqali o'z ustida ishlashga rag'batlanadi.

Pedagog oldida mas'uliyat

Raqamli ta'lim faqat texnologiyani emas, balki o'qituvchining fikrlash madaniyatini ham o'zgartiradi. Endilikda o'qituvchi raqamli baholash vositalaridan foydalana olishi, natijalarini tahlil qilib, talaba bilan samarali muloqot qila olishi zarur.

O'quv jarayonini boshqarish endi "his-tuyg'u"ga emas, ma'lumotga asoslangan qarorlarga tayanadi. Bu esa, zamonaviy pedagogdan doimiy o'sish, yangi texnologiyalarni o'zlashtirishni talab qiladi.

Raqamli ta'lim muhitida talabalar individual faoliyatini baholash shunchaki texnik jarayon emas, balki ta'lim sifatini oshirish, adolatni ta'minlash va shaxsga yo'naltirilgan o'qitishni amalga oshirishning muhim vositasidir. Bugun bu yo'nalishda har bir o'qituvchi, har bir oliy ta'lim muassasasi o'z ulushini qo'shsa, ertangi kunda raqamli pedagogika mamlakatimiz ta'limining tayanch tamoyiliga aylanadi.

Sayxun AZIMQULOV,
Chirchiq davlat
pedagogika universiteti
katta o'qituvchisi

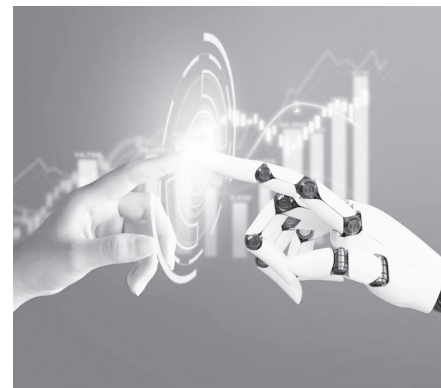

Kechagina faqat insonga xos deb hisoblangan ijod bugun sun'iy intellekt qo'lida – u she'r yozmoqda, rasm chizmoqda, kuy bastalab, hatto mumtoz qo'siqlarni kuylamoqda. Savol tug'iladi: sun'iy intellekt shunchalik serqirra ijodkor ekan, aruz vaznida she'r yoza oladimi?

SI ARUZDA SHE'R YOZA OLADIMI?

Bugungi kunda sun'iy intellekt hayotimizning deyarli barcha jabhalariga kirib kelgan. Media, ta'lim, tibbiyot, san'at – barcha sohalarida uning imkoniyatlari sinovdan o'tmoqda. Xorijiy mamlakatlarda SI yordamida she'rlar, hikoyalar, hatto kitoblar yaratilayotgani kuzatilmoqda. Masalan, Pittsburg universiteti olimlari o'tkazgan tajribada ishtirokchilarga mashhur shoirlar, masalan, Shekspirning she'rlari va sun'iy intellekt tomonidan yozilgan she'rlar taqdim etilganda, ko'pchilik SI ijodini yuqoriroq baholagan. Buning sababi oddiy – sun'iy intellekt yaratgan matnlar o'quvchi tomonidan osonroq qabul qilinadi.

Yana bir savol tug'iladi: qisqa muddatda shunchalik murakkab yo'lni bosib o'tishga ulgurgan sun'iy intellekt mustaqil subyektmi yoki shunchaki vositami? Hozirgi qonunchilikka ko'ra, sun'iy intellekt huquq va majburiyatlarga ega emas. Demak, u yaratgan mahsulot uchun javobgarlik inson, ya'ni dasturlovchi yoki buyurtmachi zimmasida qoladi. Biroq mutaxassislar fikricha, bu yondashuv kelajakda qayta ko'rib chiqilishi mumkin.

O'zbekistonda ham sun'iy intellektga bo'lgan qiziqish ortib bormoqda. U orqali tarixiy shaxslar ovozi tiklash, "Boburnoma" kabi asarlarni vizuallashtirish, jadidlar obrazini qayta jonlantirish kabi loyihalar amalga oshirilmoqda. Shu bilan birga, SI matnlarga kuy bastalash, turli uslublarda qayta ishlash va hatto she'riy shaklda ifoda etish imkoniyatiga ham ega.

Xulosa qilib aytganda, sun'iy intellekt she'r yoza oladi, hatto aruz qoidalariga rioya qilishi ham mumkin. Lekin u hali ijodkor emas... Qo'rqish kerak bo'lgan narsa texnologiyaning o'zi emas, balki undan foydalanishni bilmaslikdir.

Umida VALIYEVA,
jurnalist

E'LOMLAR

"ULUG'-DUR" advokatlik byurosi advokati Umarov Ulug'bek Usmonaliyevichning advokatlik faoliyati bilan shug'ullanish huquqini beruvchi litsenziyasining amal qilishi va advokat maqomi jinoiat ishlari bo'yicha Chinoz tuman sudining 2025-yil 28-martdagi hukmiga asosan;

"ODIL PROTECTION" advokatlik byurosi advokati Normatov Akbar Gayratovichning advokatlik faoliyati bilan shug'ullanish huquqini beruvchi litsenziyasining amal qilishi va advokat maqomi jinoiat ishlari bo'yicha Parkent tuman sudining 2025-yil 8-oktabrdagi hukmiga asosan;

"RAXIMOV KUDRAT NORMATOVICH" advokatlik byurosi advokati Raximov Kudrat Normatovichning advokatlik faoliyati bilan shug'ullanish huquqini beruvchi litsenziyasining amal qilishi va advokat maqomi jinoiat ishlari bo'yicha Chirchiq shahar sudining 2025-yil 23-iyundagi hukmiga asosan;

"ANORA HIMOYA" advokatlik byurosi advokati Sultanov Sherzod Egamberdiyevichning advokatlik faoliyati bilan shug'ullanish huquqini beruvchi litsenziyasining amal qilishi va advokat maqomi jinoiat ishlari bo'yicha Chilonzor tuman sudining 2025-yil 14-noyabrdagi hukmiga asosan;

"XIMOYACHI KENJAYEV" advokatlik byurosi advokati Kenjayev Xushbaxt Jurayevichning advokatlik faoliyati bilan shug'ullanish huquqini beruvchi litsenziyasining amal qilishi va advokat maqomi jinoiat ishlari bo'yicha Bo'stonliq tuman sudining 2025-yil 28-maydagi hukmiga asosan;

"SABR DE FACTO" advokatlik byurosi advokati Xamidov Baxtiyor Xamidovichning advokatlik faoliyati bilan shug'ullanish huquqini beruvchi litsenziyasining amal qilishi va advokat maqomi jinoiat ishlari bo'yicha Chirchiq shahar sudining 2025-yil 14-noyabrdagi hukmiga asosan;

"ASFANDIYOR-AMIRSHOH FAYZ" advokatlik byurosi advokati Shaybutayev Muxiddin Abdukaxarovichning arizasiga asosan ularning advokatlik faoliyati bilan shug'ullanish huquqini beruvchi litsenziyasining amal qilishi va advokat maqomi Toshkent viloyat adliya boshqarmasining 2025-yil 17-dekabrda 359-um-sonli buyrug'iga asosan tugatildi.

Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligi huzuridagi malaka komissiyasining 2025-yil 25-dekabrda 20-son majlis qarori va adliya vazirining tegishli buyrug'iga asosan Nukus shahrida xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notarius B. Auyezovning litsenziyasining amal qilishi hamda notarius maqomi 1 (bir) oy muddatga to'xtatildi.

O'zbekiston Respublikasi "Notariat to'g'risida"gi qonunining 15²-moddasiga muvofiq Jizzax viloyat adliya boshqarmasining 2025-yil 25-dekabrda 245-um-sonli buyrug'iga asosan Jizzax shahrida xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notarius E. Ortiqov, Mirzacho'l tumanida xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notarius A. Xaydarov, Zafarobod tumanida xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notarius N. Zavqiyev va Zarbdor tumanida xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notarius I. Artikmuradovlarga berilgan xususiy notarial faoliyat bilan shug'ullanish huquqini beruvchi litsenziyaning amal qilishi 1 (bir) oy muddatga to'xtatildi.